

ОКРЕМІ ВИПАДКИ СУДДІВСТВА ТАКТИКИ

І. Зміни тактичних прийомів

1. **Між технікою і тактикою**, на перший погляд, немає нічого спільного.

Судді з техніки - контролюють правильність виконання спортсменами при виступі техніки руху, страховки та спецприймів.

Судді з тактики - дотримання спортсменами попередньо заявленої тактики при проходженні маршрутів і виконанні спецприймів.

Проте, помилки, які відносяться до «**Неправильного виконання технічних прийомів**», до речі, найрізноманітнішому та самому численному варіанту порушень, досить часто максимально наближаються до порушень тактики, а іноді і перетинаються з ними, що найчастіше і приводить до плутанини.

Судді повинні чітко відрізнити і розуміти різницю між порушеннями техніки і змінами заявленої тактики та не плутати два різнопланових порушення, враховувати, що при одних і тих самих помилкових діях спортсменів одночасно можуть мати місце, як порушення техніки, так і недотримання заявленої тактики.

2. **Розглянемо на конкретних прикладах** найбільш характерні подібні ситуації, які поширюються як на проходження маршрутів, так і найчастіше виникають при проведенні змагань виду "Рятувальні технічні прийоми", і суддям, часом, важко правильно оцінити допущені спортсменами при виступі порушення.

При цьому слід враховувати, що розглянуті нижче приклади при командних виступах рівною мірою поширюються і на змагання зв'язок, і на особисті виступи.

Приклад №1. Учасники команди неправильно зібрали короткий поліспаст (без підстраховуючого пристрою або не зафіксували засувку карабіна тощо) і почала підйом «потерпілого». Суддя з **техніки** зобов'язаний призупинити підйом і змусити зібрати поліспаст правильно (порушення безпеки!).

Подібне виконання спецприйому судді оцінюють:

1. **З тактики** - згідно таблиці «Номінальної оцінки» команда штрафом **не карається**, тому що порушення відсутні.

2. **З техніки** - згідно таблиці штрафів фіксуються і виставляються виявлені порушення за «**Неправильне виконання технічного прийому**».

Приклад №2. Команда заявила короткий поліспаст, а учасники піднімають «потерпілого» довгим. Обидва варіанта передбачені Умовами.

Подібне виконання спецприйомів судді оцінюють:

1. **З тактики** - згідно таблиці «Номінальної оцінки»:

по-перше, за фактично виконаний спецприйом команда одержує оцінку, як за прийом **«Не заявлений, але виконаний»** (кол. 6, табл. 1), тому що виконаний спецприйом у цілому передбачений Умовами;

по-друге, за заявлений, але не виконаний спецприйом команду карають штрафом **«Заявлений, але не виконаний»** (кол. 7, табл. 1).

Отже, не два покарання за одне порушення, а за два різні.

2. **З техніки** – порушення не фіксується, якщо технічний прийом виконаний правильно.

Приклад №3. Команда жоден із прийомів підйому «потерпілого» з «тріщини» **не заявила** і помилково або навмисно вказала варіант, наприклад, «ув'язування кокона», а суддя з тактики, приймаючи Заявку без розгляду цього не помітив. Однак при виступі команда **піднімає «потерпілого» одним з варіантів, передбаченим** Умовами.

Подібне виконання спецприйомів судді оцінюють:

1. **З тактики:**

по-перше, згідно таблиці «Номінальної оцінки» команду карають штрафом **«Не заявлений, але виконаний»** (кол. 6), тому що виконаний попередньо не заявлений технічний прийом, але **передбачений** Умовами.

по-друге, відповідно тієї ж таблиці «Номінальної оцінки» команду карають додатковим штрафом як за порушення **«Заявлений, але не виконаний»** по помилково або випадково зазначеному варіанту (кол. 7) (у даному прикладі «ув'язування кокона»).

2. **З техніки** - порушення не фіксується, якщо технічний прийом виконаний правильно.

Приклад №4. Команда жоден із прийомів підйому «потерпілого» з «тріщини» **не заявила**, а судді з тактики приймали Заявку без розгляду. Однак при виступі команда **піднімає «потерпілого»** одним з варіантів, передбаченим Умовами.

Подібне виконання спецприйомів судді оцінюють:

1. **З тактики:**

по-перше, згідно таблиці «Номінальної оцінки» (кол. 6) карається штрафом **«Не заявлений, але виконаний»**, тому що виконаний попередньо не заявлений технічний прийом, але **передбачений** Умовами.

по-друге, відповідно до тієї ж таблиці «Номінальної оцінки» (кол. 7) карається додатковим штрафом як за порушення **«Заявлений, але не виконаний»** по варіанту з **найвищою оцінкою** прийом підйому «потерпілого» з «тріщини».

Команда повинна бути покарана більш суворо, ніж команда, яка заявила, але не той прийом, тому що можливо помилилася (**Приклад 3**).

2. **З техніки** - порушення не фіксується, якщо технічний прийом виконаний правильно.

Приклад №5. Команда прийом підйому «потерпілого» з «тріщини» **не заявила**, а судді з тактики приймали Заявку без розгляду. А при виступі команда **піднімає** «потерпілого» одним з варіантів, **не передбаченим** Умовами.

Подібне виконання спецприйому судді оцінюють:

1. **З тактики** - незалежно від того правильно або неправильно виконується **не передбачений** Умовами спецприйом, судді зобов'язано попередити команду, що спецприйом або дія, яку вони виконують, **не буде зараховано**. Якщо команда продовжує його виконувати, судді з тактики прийом не зараховують.

2. **З техніки** - порушення не фіксується, якщо технічний прийом виконаний правильно.

Приклад №6. Команда **заявила** короткий поліспасть, **передбачений** Умовами, але без його допомоги піднімає «потерпілого». Фактично поліспасть не працює, а спортсмени витягають "потерпілого" напряму, лише пропускаючи транспортну вірвовку через блокувальний пристрій системи поліспасти і не більше.

Подібне виконання спецприйому судді оцінюють:

1. **З тактики** - аналогічно **Прикладу №5**, тому що витягування «потерпілого» напряму Умовами не передбачено, тобто прийом **не зараховується**. Якщо після зауваження команда виправилась і виконує спецприйом правильно, прийом зараховують.

2. **З техніки** - порушення **не фіксується**, якщо технічний прийом **виконаний правильно, але його не зараховали**. Якщо прийом зарахований (тобто команда після зауваження виправилась), то згідно таблиці штрафів фіксуються і виставляються виявлені порушення за **«Неправильне виконання технічного прийому»**.

Приклад №7. Команда **не заявила** один з варіантів підйому «потерпілого», передбачений Умовами, або заявила не той спецприйом, який належало заявити тощо, але до закінчення Тзг не приступила до виконання зазначеного спецприйому.

Подібну ситуацію судді оцінюють:

1. **З тактики** - якщо команда проходить основну частину дистанції і до початку виконання незаявленого спецприйому (дії) тощо не укладається в Тзг, то, відповідно до таблиці «Номінальної оцінки» (кол. 7) карається додатковим штрафом як за порушення **«Заявлений, але не виконаний»** по варіанту з найвищою оцінкою у відповідній групі прийомів.

2. **З техніки** – порушення не фіксується.

Приклад №8. При фініші по «особливим умовам» після закінчення Тзг спортсменів, що залишилися на дистанції, контрольний вантаж і вірьовки враховують тільки судді з тактики.

II. Оцінка дотримання контрольних часів

2.1. Розглянемо на конкретних прикладах найбільш характерні випадки оцінки результатів виступів при недотриманні контрольних часів:

Приклад №9. Команда **вклалася** в нормативний час (T_n) при проходженні основної частини ($T_{ф1} < T_n$) і завершила виступ, тобто від проходження додаткової (бонусної) частини відмовилась і тоді одержує:

- 1) **бали за пройдені/не пройдені маршрути** (виконані/не виконані спецприйоми) основної частини дистанції;
- 2) **позитивні бали за економію** нормативного часу (T_n) при проходженні основної частини дистанції ($\Delta t = T_n - T_{ф1}$);
- 3) **штрафні бали** за порушення техніки руху і страховки, отримані при проходженні основної частини дистанції.

Приклад №10. Команда **вклалася** в нормативний час (T_n) при проходженні основної частини ($T_{ф1} < T_n$) і завершила проходження додаткової (бонусної) частини теж з економією T_n ($\Delta t = T_n - T_{ф2}$) і тоді одержує:

- 1) **бали за пройдені/не пройдені маршрути** (виконані/не виконані спецприйоми) основної частини дистанції;
- 2) **позитивні бали** за пройдені маршрути (виконані спецприйоми) додаткової (бонусної) частини дистанції;
- 3) **позитивні бали за економію** нормативного часу (T_n) після проходження тільки додаткової (бонусної) частини дистанції ($\Delta t = T_n - T_{ф2}$); за недовикористане T_n при проходженні основної частини дистанції преміальні бали не нараховуються;
- 4) **штрафні бали** за порушення техніки руху і страховки, отримані при проходженні основний і додаткової частин дистанції.

Приклад №11. Команда **вклалася** в нормативний час при проходженні основної частини ($T_{ф1} < T_n$) і завершила виступ на додатковій (бонусній) частини дистанції з перевищенням нормативного часу (T_n), але в межах загального контрольного часу Тзг ($T_n < T_{ф2} < T_{зг}$), і тоді одержує:

- 1) **бали за пройдені/не пройдені маршрути** (виконані/не виконані спецприйоми) основної частини дистанції;
- 2) **позитивні бали** за пройдені маршрути (виконані спецприйоми) додаткової (бонусної) частини дистанції;
- 3) **штрафні бали** за використання частини штрафного часу ($\Delta t = T_n - T_{ф2}$);

- 4) економія T_n відсутня і преміальні бали не нараховуються;
- 5) **штрафні бали** за порушення техніки руху і страховки, отримані при проходженні основний і додаткової частин дистанції.

Приклад №12. Команда **вклалася** в нормативний час ($T_f < T_n$) і **почала** виконувати бонусну частину, але в загальний контрольний час (T_{zg}) не вклалася і тоді отримує:

- 1) **бали за пройдені/не пройдені маршрути** (виконані/не виконані спецприйоми) основної частини дистанції;
- 2) **позитивні бали** за пройдені маршрути (виконані спецприйоми) додаткової (бонусної) частини дистанції;
- 3) **частково (не повністю)** пройдені маршрути (виконані спецприйоми) додаткової (бонусної) частини дистанції команді **не зараховуються**;
- 4) **час виступу команди** приймається рівним T_{zg} ;
- 5) **за економію** нормативного часу при проходженні основної частини дистанції ($\Delta t = T_n - T_{f1}$) команда заохочувальні бали (бонуси) **не одержує**, тому що зекономлений час T_n командою було використано нерезультативно при спробі пройти (виконати) додаткову (бонусну) частину дистанції;
- б) **за перевищення T_n у межах T_{zg}** при виконанні бонусної частини ($\Delta t = T_{zg} - T_n$) команда одержує штрафні бали;
- 7) **штрафні бали** за порушення техніки руху і страховки, отримані на основний і недовиконаної бонусній частини дистанції, тобто ці штрафи не анулюються;
- 8) штрафні бали за кожну одиницю основного спорядження, що залишилось на дистанції.

Приклад №13. Команда **не вклалася в T_p** і переведена судьями на проходження спрощеної або укороченої частини дистанції з новим загальним контрольним часом T_{zg1} і тоді:

1. Якщо **вклалися в T_{zg1} , за час T_f** одержують додатковий штраф за кожну хвилину використаного штрафного часу ($\Delta t = T_f - T_p$).
2. У випадку коли **не вклалися в T_{zg1}** , встановлене для відповідної не основної частини дистанції (укороченої або спрощеної), тоді:
 - 2.1. Якщо **не передбачений** фініш «по особливим умовами», то за перевищення T_{zg1} команду **знімають** із даного виду програми виступів.
 - 2.2. Якщо **передбачений** фініш «по особливим умовам» – команда при цьому одержує:
 - 1) штраф за використання в повному обсязі штрафного часу ($\Delta t = T_{zg1} - T_p$);
 - 2) тільки додатковий штраф за фініш «по особливим умовам», тобто тільки штраф за залишений на дистанції контрольний вантаж і вірьовки, кожний пункт (ПС, Ф), який не відвіданий учасником/потерпілим тощо. (**Приклад 8**).

2.3. Якщо команда при проходженні укороченої або спрощеної частини дистанції не пройшла (не виконала), як попередньо **не заявлені**, так і попередньо **заявлені** маршрути або спецприйоми, команду основним штрафом **не карають**.

2.4. *Якщо команда не вклалася в одне з Тзг, то так само слід мати на увазі, що при цьому:*

а) не анулюються штрафи за допущені порушення техніки руху і страховки при спробі пройти додаткову частину дистанції;

б) маршрути (спецприйоми) основної частини дистанції, які стали складовою частиною укороченої або спрощеної дистанції зберігають оцінку заявлених і розглядаються як пройдені (виконані), навіть якщо при виступі використана частина або навіть повністю штрафний час Δt ;

в) маршрути (спецприйоми) не основної частини дистанції (укороченої або спрощеної), які раніше не були заявлені, але були пройдені (виконані), оцінюються як «не заявлені, але пройдені (виконані)», тобто по стовпчику 6 таблиці «Номінальних оцінок».